

08.02.2026

Hakowanie systemu, który nie wspiera. O londyńskich wystawach poświęconych niepełnosprawnościom (cz. 1)

W tym odcinku rozmawiamy o wydarzeniach i działaniach artystycznych związanych z niepełnosprawnością. Proponujemy refleksję nad tym, jak sztuka i design mogą służyć lepszemu zrozumieniu i wsparciu osób z niepełnosprawnościami, a także jakie wyzwania, problemy (a może nawet kontrowersje) towarzyszą tworzeniu oraz odbiorowi tego typu wydarzeń. Zachęcamy do namysłu nad tym, jak instytucje kultury, artyści i kuratorzy opowiadają o niepełnosprawności – i z czyjej perspektywy. Dyskutujemy o napięciach między widzialnością a uproszczeniem, intencją a praktyką, reprezentacją a sojusznictwem. Zapraszamy do wspólnego słuchania i myślenia.

Punktem wyjścia do rozmowy są dwie londyńskie wystawy: *Design and Disability* w Victoria & Albert Museum oraz *1880 THAT* w Wellcome Collection. Pierwsza to szeroka, zbiorowa ekspozycja, która prezentuje wpływ osób z niepełnosprawnościami na design i kulturę od lat 40. XX wieku, natomiast druga to autorska instalacja Christine Sun Kim i Thomasa Madera, skupiająca się na głuchocie i języku migowym.

Rozmawiamy także o wcześniejszych doświadczeniach z wystawami dotyczącymi niepełnosprawności, o oczekiwaniach wobec tak dużych i prestiżowych projektów oraz o wrażeniach, jakie pozostawiły po sobie obie ekspozycje.

W pierwszej części szczególną uwagę poświęcamy wystawie ***Design and Disability*** – jej koncepcji, doborowi obiektów oraz narracjom, które wzbudziły zarówno zainteresowanie, jak i wątpliwości. W rozmowie odwołujemy się także do krytycznego tekstu Magdy Szaroty opublikowanego w „Dwutygodniku”, w którym autorka stawia pytania o realny sens instytucjonalnych działań na styku sztuki, designu i niepełnosprawności: komu one służą, czy rzeczywiście wzmacniają sprawczość osób z niepełnosprawnościami i czy dostępność traktowana jest jako fundament, czy jedynie jako dodatek.

W rozmowie udział wzięły: dr Mariola Wilczak, dr Beata Koper oraz mgr Ewa Pakalska.

Omawiane wystawy:

- *Design and Disability* w Victoria & Albert Museum w Londynie (2025-2026): https://www.vam.ac.uk/exhibitions/design-and-disability?srltid=AfmBOoprhuM8QKKTj_CbHxVZuAMjxpN-HNtXDSKrbPimDBu8uo5rbQX
- *1880 THAT* w Wellcome Collection w Londynie (2025-2026): <https://wellcomecollection.org/exhibitions/1880-that>

Zdjęcia z wystaw aut. Ewy Pakalskiej i Marioli Wilczak.

Na okładce fot. *Rebirth Garments* aut. Colectivo Multipolar (źródło: link)

Artykuł Magdy Szaroty: *Ławka, na której warto usiąść* w: „Dwutygodnik” 2025, nr 424: <https://www.dwutygodnik.com/artykul/12159-lawka-na-ktorej-warto-usiasc.html>

Inne wspomniane wystawy:

- *Widzę, nie słyszę, tworzę* w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu (2013): <https://gag.art.pl/2013/03/wystawa-gag-widze-nie-slysze-tworze/>
- *Gdzieś tam/Somewhere* podczas 13. Międzynarodowego Festiwalu Fotografii Fotofestiwal w Łodzi (2014):

<https://gag.art.pl/2014/05/gdzies-tam-somewhere/> <https://gag.art.pl/2014/06/575/>

wystawa okiem Ewy Pakalskiej: <https://pakalska.blogspot.com/2014/06/gdzies-tam-kiedys.html>

- *Wszędzie i nigdzie/Everywhere and Nowhere* podczas 14. Międzynarodowego Festiwalu Fotografii Fotofestiwal w Łodzi (2015): <https://gag.art.pl/2015/05/wszedzie-i-nigdzie-2/> <https://gag.art.pl/2015/06/wszedzie-i-nigdzie/>
wystawa okiem Ewy Pakalskiej: <https://pakalska.blogspot.com/2015/06/wszedzie-nigdzie-moze-pomiedzy.html>
- *Głusza* w Muzeum Śląskim w Katowicach (2022-2023): <https://muzeumslaskie.pl/glusza/>

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

NAUKA DLA
SPOŁECZEŃSTWA

**Seria podcastu
"Spotkania
Biuletynu",
zatytułowana
"Polonistyka
zaangażowana",
realizowana jest**

**w ramach projektu "Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata".
Dofinansowano ze środków budżetu państwa w ramach programu**

**Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa II”
(numer projektu: NdS-II/SP/0264/2024/01).**

Strona internetowa projektu: <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/projects/polonistyka-wobec-wyzwan-wspolczesnego-swiata,1851/details>

Intro i outro

- Muzyka Piotr Lakwaj, czyta Aldona Brycka-Jaskierska
- Producent: Torba reportera i podcastera

Identyfikacja wizualna: Klaudia Węgrzyn

Media społecznościowe "Biuletynu Polonistycznego":

- <https://www.facebook.com/BiuletynPolonistyczny/>
- https://twitter.com/B_Polonistyczny
- <https://www.youtube.com/@biuletynpolonistyczny8801/>

<https://biuletynpolonistyczny.pl/>
biuletyn.polonistyczny@ibl.waw.pl
#BiuletynPolonistyczny #Geopolonistyka #PolishStudies
#Polonistykazaangazowana

I

Linki:

- <https://www.spreaker.com/episode/hakowanie-systemu-ktory-nie-wspiera-o-londyńskich-wystawach-poswieconych-niepełnosprawnościom-cz-1--69863310>
- <https://youtu.be/TSvokmLyeQs?si=6YZGPeGCGt5omLkS>
- <https://open.spotify.com/episode/56754eNI3cFBo4MXSbkfET>

Słowa kluczowe: podcast, Polonistyka zaangażowana, wystawy, niepełnosprawność, studia o niepełnosprawności

Rozmówca: Ewa Pakalska
Rozmówca: Beata Koper
Rozmówca: Mariola Dorota Wilczak